

SELETUSKIRI

Regionaal- ja põllumajandusministri määruse „Põllumajandusministri 28. novembri 2014. a määruse nr 113 „Kondenspiimade ja piimapulbrite koostis- ja kvaliteedinõuded ning toidualase teabe esitamise nõuded, kondenspiimadest ja piimapulbriest proovide võtmise ja proovide analüüsimise meetodid” muutmise“ eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Määruse eelnõu on välja töötatud toiduseaduse § 12 lõike 4 ja § 38 lõike 4 alusel. Määrusega muudetakse põllumajandusministri 28. novembri 2014. a määrust nr 113¹ „Kondenspiimade ja piimapulbrite koostis- ja kvaliteedinõuded ning toidualase teabe esitamise nõuded, kondenspiimadest ja piimapulbriest proovide võtmise ja proovide analüüsimise meetodid”

Määruse muutmise on tingitud vajadusest võtta üle kondenspiimade ja piimapulbrite nõuded, mis on kehtestatud nõukogu direktiiviga 2001/114/EÜ² teatavate toiduks ettenähtud täielikult või osaliselt veetustatud piimakonservide kohta, mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga (EL) 2024/1438³, millega muudetakse nõukogu direktiivi 2001/110/EÜ⁴ mee kohta, direktiivi 2001/112/EÜ⁵ toiduks ettenähtud puuvilja- ja marjamahlade ja teatavate samalaadsete toodete kohta, direktiivi 2001/113/EÜ⁶ inimtoiduks ettenähtud puuvilja- ja marjadžemmi, -žele ja tsitrusmarmelaadi ning magustatud kastanipüree kohta ning direktiivi 2001/114/EÜ teatavate inimtoiduks ettenähtud osaliselt või täielikult veetustatud piimakonservide kohta. Määruse muutmise luuakse võimalus vähendada laktoosisisaldusega kondenspiimade ja piimapulbrite tootmiseks. Selleks võimaldatakse nimetatud toodete puhul kasutada töötlemisviisi, mis on juba praegu lubatud joogipiima puhul. Määruse muutmise ei kehtestata täiendavaid riigisiseseid nõudeid. Määruse eelnõu puhul on tegemist Euroopa Liidu õiguse üle võtmisega, mille lõpptähtpäev on 14. detsember 2025. a.

Muudatused toetavad „Põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukavas aastani 2030 esitatud toiduohutuse tegevussuuna eesmärgi „Eestis toodetud ja tarbitav toit on ohutu“ ja „tarbija teadlikkus toiduohutusest on kõrge ja tehtud valikud on tervist toetavad“.

Määrus jõustub 14. juunil 2026. aastal.

Määruse eelnõu ja seletuskirja on ette valmistanud Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi toiduohutuse osakonna toidu üldnõuete valdkonna peaspetsialist Evelin Kivima (tel 5687 9510; evelin.kivima@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi on eelnõule teinud Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna nõunik Diana Rammul (diana.rammul@agri.ee) ja eelnõu keeleteimetaja on sama osakonna Leeni Kohal (tel 5698 3427; leeni.kohal@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

¹ Põllumajandusministri 28. novembri 2014. a määrus nr [113](#) „Kondenspiimade ja piimapulbrite koostis- ja kvaliteedinõuded ning toidualase teabe esitamise nõuded, kondenspiimadest ja piimapulbriest proovide võtmise ja proovide analüüsimise meetodid”.

² Nõukogu direktiiv [2001/114/EÜ](#) teatavate toiduks ettenähtud täielikult või osaliselt veetustatud piimakonservide kohta.

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) [2024/1438](#), millega muudetakse nõukogu direktiivi 2001/110/EÜ mee kohta, direktiivi 2001/112/EÜ toiduks ettenähtud puuvilja- ja marjamahlade ja teatavate samalaadsete toodete kohta, direktiivi 2001/113/EÜ inimtoiduks ettenähtud puuvilja- ja marjadžemmi, -žele ja tsitrusmarmelaadi ning magustatud kastanipüree kohta ning direktiivi 2001/114/EÜ teatavate inimtoiduks ettenähtud osaliselt või täielikult veetustatud piimakonservide kohta

⁴ Nõukogu direktiiv [2001/110/EÜ](#) mee kohta.

⁵ Nõukogu direktiiv [2001/112/EÜ](#) toiduks ettenähtud puuvilja ja marja mahlade ning teatavate samalaadsete toodete kohta.

⁶ Nõukogu direktiiv [2001/113/EÜ](#) inimtoiduks ettenähtud puuviljadžemmide, -želeede ja -marmelaadide ning magustatud kastanipüree kohta

Määruse eelnõus kavandatu kohaldub kondenspiima, kõrge rasvasisaldusega kondenspiima, väherasvase kondenspiima, kondenslõssi, magustatud kondenspiima, magustatud väherasvase kondenspiima, magustatud kondenslõssi (edaspidi *kondenspiimad*) ning piimapulbri, kõrge rasvasisaldusega piimapulbri, väherasvase piimapulbri ja lõssipulbri (edaspidi *piimapulbrid*) suhtes. Toidu nimetus annab tarbijale esmase teabe toidu kohta ja sellest peab selguma, mis toiduga on tegemist. Nimetus peab aitama tarbijal mõista toidu olemust ja eristada seda teistest toodetest. Tulenevalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1169/2011⁷ artiklist 17 peab toidu nimetusena esmajärjekorras kasutama selle seaduslikku nimetust ning selle nimetuse puudumise korral üldtuntud nimetust või kirjeldust. Seaduslike nimetuste puhul on õigusaktidega kehtestatud koostise ja kvaliteedinõuded, millele sellise nimetusega toode peab vastama. Sellisteks seaduslikeks nimetusteks on ka käesolevas määruses sätestatud kondenspiimade ja piimapulbrite nimetused.

Eelnõu § 1 punktis 1 tehakse teksti parema arusaamise huvides tehniline muudatus termini „kõrge rasvasisaldusega piimapulber“ kasutuse osas määruses. Praegu kehtiva määruse nr 113 tekst on termini kasutamise osas ebaühtlane. Määruse § 1 lõikes 3 on sätestatud, et kõrge rasvasisaldusega piimapulber nimetatakse määruses edaspidi koorepulbriks. Määruse § 4 lõikes 3 on seda terminit kasutatud, kuid § 4 lõikes 6 ei ole.

Eelnõu § 1 punktis 2 võimaldatakse töötlemisviis kondenspiimade ja piimapulbrite laktoosisisalduse vähendamiseks. Kondenspiimade ja piimapulbrite tootmiseks kasutatava piima laktoosisisaldust võib vähendada laktoosi glükoosiks ja galaktoosiks muutmise teel. Selline töötlemisviis on juba praegu lubatud joogipiima puhul vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) nr 1308/2013⁸, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus. Tegemist on joogipiimaga sama lähenemisviisi rakendamisega.

Eelnõu § 1 punktis 3 esitatakse õigusselguse huvides viited kondenspiimade ja piimapulbrite koostises lubatud lisaainete ja toiduensüümide määrustele, mida tuleb järgida lisaainete ja toiduensüümide lisamisel nimetatud toodetele. Seetõttu kavandatakse eelnõus lisada viited vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1332/2008⁹ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1333/2008¹⁰.

Eelnõu § 1 punktis 4 sätestatakse vähendatud laktoosisisaldusega kondenspiimade ja piimapulbrite märgistuse nõuded. Lubatud töötlemisviisi kasutamise tulemusena saadud piima koostises tekkinud muudatused on lubatud ainult siis, kui muutunud laktoosi sisaldusest teavitatakse tarbijat. Selline teave peab olema esitatud toote märgistusel kulumiskindlalt, selgelt nähtavana ja loetavana. Sealjuures ei piira sellise teabe esitamise kohustus määruses (EL) nr 1169/2011 sätestatud toitumisalase teabe esitamise nõudeid ehk et muutunud laktoosi sisaldusest teavitamisel tuleb järgida ka nimetatud määruses sätestatud toitumisalase teabe esitamise nõudeid.

Eelnõu § 1 punktis 5 asendatakse normtehnilistel põhjustel 5. peatüki pealkiri „Lõppsäte“ pealkirjaga „Rakendussätted“.

Eelnõu § 1 punktis 6 esitatakse üleminekusäte, mis tuleneb Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2024/1438 artiklist 6. Selle kohaselt võib kondenspiimasid ja piimapulbreid, mis

⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr [1169/2011](#), milles käsitletakse toidualase teabe esitamist tarbijale.

⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr [1308/2013](#), millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007.

⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr [1332/2008](#), mis käsitleb toiduensüüme ning millega muudetakse nõukogu direktiivi 83/417/EMÜ, nõukogu määrust (EÜ) nr 1493/1999, direktiivi 2000/13/EÜ, nõukogu direktiivi 2001/112/EÜ ja määrust (EÜ) nr 258/97.

¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr [1333/2008](#) toidu lisaainete kohta.

viiakse turule või märgistatakse enne 14. juunit 2026. a ja enne nimetatud kuupäeva kehtinud nõuete kohaselt, turustada kuni varude lõppemiseni.

Eelnõu § 1 punktis 7 täiendatakse normitehnilist märkust viitega Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile (EL) 2024/1438.

Eelnõu §-s 2 sätestatakse määruse jõustumise tähtpäev. Nimetatud tähtpäev tuleneb Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2024/1438 artiklis 5 sätestatud ajast, milleks on 14. juuni 2026. a.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas nõukogu direktiiviga 2001/114/EÜ teatavate inimtoiduks ettenähtud osaliselt või täielikult veetustatud piimakonservide kohta, mida täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga (EL) 2024/1438, millega muudetakse nõukogu direktiivi 2001/110/EÜ mee kohta, direktiivi 2001/112/EÜ toiduks ettenähtud puuvilja- ja marjamahlade ja teatavate samalaadsete toodete kohta, direktiivi 2001/113/EÜ inimtoiduks ettenähtud puuvilja- ja marjadžemmi, -žele ja tsitrusmarmelaadi ning magustatud kastanipüree kohta ning direktiivi 2001/114/EÜ teatavate inimtoiduks ettenähtud osaliselt või täielikult veetustatud piimakonservide kohta. Euroopa Liidu direktiivi ja Eesti õigusakti vastavustabel on esitatud seletuskirja lisas. Euroopa Liidu õiguse ülevõtmisel riigisisesse õigusesse ei kehtestata täiendavaid riigisiseseid nõudeid.

4. Määruse mõjud

Määruse sihtrühmaks on kondenspiimade ja piimapulbrite käitlemisega tegelevad toidukäitlejad.

Põllumajandus- ja Toiduameti Järelevalve Infosüsteemi andmetel (seisuga 29. jaanuar 2025) on Eestis üks käitlemisettevõtte, kus valmistatakse kondenspiima ja kolm käitlemisettevõtet, kus valmistatakse piimapulbrit.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2024/1438 koostamise etapis on komisjoni poolt koostatud mõjuhindang¹¹, millega on tehtud mõjude eelhindamine ja mõjustatud huvirühmade kaasamine.

Eelnõu koostaja hinnangul ei kaasne eelnõus kavandatavate muudatuste rakendamisega otseseid ega olulisi mõjusid järgmistes valdkondades: sotsiaalne, riigi julgeolek ja välissuhted, majandus, elu- ja looduskond, regionaalareng, riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldus. Mõningane mõju kaasneb riigivalitsemisele.

Kuna määruksel puudub oluline mõju, ei ole vaja koostada Vabariigi Valitsuse 22. detsembri 2011. a määruse nr 180 „Hea õigusloome ja normitehnika eeskiri“ § 65 lõike 2 kohast mõjude analüüsi aruannet.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega ei kaasne lisategevusi ega lisakulutusi riigieelarvest, samuti ei kaasne määruse rakendamisega uusi tulusid.

6. Määruse jõustumine

¹¹ Commission Staff Working Document. Impact Assessment report „Revision of EU marketing standards for agricultural products to ensure the uptake and supply of sustainable products“
[Register of Commission Documents - COM\(2023\)201](#)

Määrus jõustub 14. juunil 2026. aastal. Tooteid, mis lastakse turule või märgistatakse enne 14. juunit 2026. a vastavalt seni kehtinud nõuetele, võib jätkuvalt turustada kuni varude lõppemiseni (vt ka direktiivi (EL) 2024/1438 art 5 ja 6).

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Määruse eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks Sotsiaalministeeriumile. Samuti saadetakse eelnõu arvamuse avaldamiseks Tervise Arengu Instituudile, Eesti Toiduainetööstuse Liidule, Eesti Kaubandus-Tööstuskojale, Eesti Põllumajandus-Kaubanduskojale, Eestimaa Talupidajate Keskliidule ning Eesti Kaupmeeste Liidule.

(allkirjastatud digitaalselt)

Marko Gorban

Kantsler